

ETT ANNAT CENTRUM

Verksamhetsberättelse från konferens till konferens 2021-2022. Bifogas protokollet för nätverkets årsmöte 2022-11-17 kl 15.00

Nätverkets utgångsläge

Nätverket Ett annat centrum för lands- och glesbygdsförsamlingar inom Svenska kyrkan bildas vid konferens i Östersund 2019-01-18. 11 församlingar ansluter sig; Alfta-Ovanåkers församling, Kinds pastorat, Burträsk-Lövångers pastorat, Dannemorabygdens församling, Ljusnans pastorat, Söderköping S:t Anna församling, Brunflo pastorat, Norrala-Trönö församling, Haparanda församling, Näsby-Fellingsbro församlingar.

Under verksamhetsåret 2020 tillkommer Pajala församling, Mora församling, Älvkarleby-Skutskärs församling, Söderala pastorat, Malå-Sorsele pastorat, Hudiksvallsbygdens församling och Ovansjö Järbo pastorat. Under 2021 tillkommer Dellenbygdens församling. Under 2022 tillkommer Tierp-Söderfors församling.

Nätverket administreras av Uppsala stift som fr o m 2022 ställer del av tjänst som samordnare till förfogande. Detta dock utan rätt till anspråk på % utan i samklang med Uppsala stifts aktuella prioriteringsområden.

Medel från nationell nivå för del av samordnartjänst och planerad verksamhet 2020, redovisade vid Konferens Luleå 2020, har stått till fortsatt förfogande för verksamhet 2021 och slutligen 2022. Detta utifrån pandemins konsekvenser och begränsade former för verksamhet och en fortsatt tid efter pandemin starkt präglad av annorlunda arbetsmönster.

Medlemmar i Nätverket Ett annat centrum 2022 stiftsvis:

Luleå stift

Pajala församling, Haparanda församling, Burträsk-Lövånger pastorat, Malå-Sorsele pastorat

Härnösands stift

Sydöstra Jämtlands pastorat, Åre pastorat

Uppsala stift

Dellenbygdens pastorat, Hudiksvallsbygdens församling, Ljusnans pastorat, Söderala pastorat, Norrala-Trönö församling, Älvkarleby-Skutskärs församling, Ovansjö Järbo pastorat, Dannemorabygdens församling, Tierp-Söderfors församling

Västerås stift

Mora församling, Näsby-Fellingsbro församlingar

Linköpings stift

Söderköping S:t Anna

Göteborgs stift

Kinds pastorat

Arbetsgruppen NIGA

En arbetsgrupp kallad NIGA (Nätverk Integration Glesbygd Arbetsgrupp) bestående av sex ordinarie ledamöter utses vid årsmötet med uppdrag att under förestående verksamhetsår driva det som årsmötet beslutar. Arbetsgruppen har att kontinuerligt arbeta med syftesbeskrivning, organisation och marknadsföring samt bearbetning av uppkomna förslag. De inbjudningar och uppdrag som under verksamhetsåret inkommer till nätverket, fördelas genom NIGA. Omkostnader i form av resor och logi för arbetsgruppens medlemmar bekostas av nätverkets gemensamma medel.

För verksamhetsåret 2022 utses NIGA bestå av Christin Sundvisson, Sydöstra Jämtlands pastorat, Tina Bagerstam Johansson, Dannemorabygdens församling, Christer Jonasson-Pihl, Söderköping-S:t Anna församling, Sylvia Wiksten, Hudiksvallsbygdens församling, Amber Cook, Västra Storsjöbygdens församling och Sandra Dewerud, Norrala-Trönö församling.

Årsmötet beslutar att fortsätta ivra för att representant ska finnas i NIGA för församling i Luleå stift.

Under 2022 har verksamheten för NIGA varit till fullo digitalt. Ingen längre workshop har kunnat genomföras. Digitala arbetsmöten har hållits vid 14 tillfällen;

22021-12-02, 2022-01-19, 2022-02-08, 2022-04-13, 2022-05-03, 2022-05-10, 2022-05-17, 2022-05-24, 2022-06-17, 2022-08-30, 2022-09-27, 2022-10-04, 2022-10-25, 2022-11-01.

Material för nätverket:

- Logga för nätverket är oförändrad, liksom hemsidans plats för nätverket Ett annat centrum/ administrerad av Uppsala stift. <https://www.svenskakyrkan.se/uppsalastift/ett-annat-centrum>
- Folders om nätverkets uppdrag och syfte finns, på svenska och på engelska samt flyers, och affischer. En uppdatering av material efterfrågas.
- Nätverksnytt Ett annat centrum NYHETSREVY Sommaren 2022, distribuerat per mail
- Konferensmaterial ETT ANNAT CENTRUM Konferens Söderköping.

Nätverkets verksamhet

Nätverkets namn Ett annat centrum illustrerar syftet att gå samman och värna ett annat förhållningssätt i fokus än den isärdragning och polarisering som växer på många håll och med många olika aspekter. Skillnaden mellan stad och land framgår allt tydligare liksom om du är nyanländ eller bofast på en plats sedan länge.

Syftet med nätverket är att församlingar ska stärka varandra i ett annat tänkesätt, där medvetenheten om vad som är centrum och vad som är periferi, människovärde och demokratiska rättigheter värnas. Allt utifrån ett diakonalt och teologiskt förhållningssätt, som är hållbart för församlingar inom Svenska kyrkan oavsett geografisk placering.

Nätverket har ett europaperspektiv och ett internationellt utbyte med församlingar på lands- och glesbygden i dessa frågor, dels utifrån gemensamma erfarenheter och perspektiv på migration och rörelser under de senaste åren, dels för ansvar och tankeberedskap framöver.

Lägesbeskrivning från konferens till konferens

Aktuellt under verksamhetsåret 2021 har varit den ökade polariseringens konsekvenser samt den politiska debatten i integrationsfrågan. Språkkunskapskrav för medborgarskap samt gängkriminalitetens utbredande har kommit att prägla det offentliga samtalet alltmer. Pandemins konsekvenser på arbetsmarknaden parallellt med gällande krav för ensamkommande att kunna påvisa försörjning, illustrerar ett utanförskap i samhällets allmänna mobilisering. Församlingar vittnar samtidigt om behovet av insatser för att inte låta olika grupper fortsatt hamna i utanförskap, oavsett inhemsk bakgrund eller utländsk. De språkliga kraven som förutsätts för tillgång till samhällets stöd, försvårar för flera ungdomar. Den rurala tillvarons villkor liksom den urbana är jämte bakgrundstillhörighet en betydande faktor på den fortsatta ökade polariseringen, liksom olika ekonomiska förutsättningar och skilda utbildningsnivåer.

Nätverket från konferens till konferens

Konferens Hudik 2021

Förstår du vad jag säger?

Den årliga konferensen äger 2021 rum i Hudiksvall 16-17 november och arrangeras under temat "Förstår du vad jag säger?" med möjligt deltagande IRL eller digitalt. Inbjudan går med konferensbroschyr såväl per post som digitalt per mail till ett par hundra adresser fördelat på pastorat/församlingar och kontakter inom Svenska kyrkan.

Omvärld genom NIGA

Konferensens tema är framsprunget ur nätverkets aktuella fråga kring hur vi kan integrera språk, kultur, och erfarenheter med varandra, lokalt. Det gångna året har aktualiserat den pågående isärdragningen, stärkt av svårigheter för de svenskfödda att kunna vara aktiva för integration, när man inte utifrån pandemin fått mötas och engagera sig. Samverkan sker kring de ensamkommande. Flera erfar att regelverket dribblar med människor. Vad säger det om människovärde utifrån utvisningar till rådande läge i Afghanistan? Frågorna uppstår också kring om vi generellt gör skillnad på EU-migranter? Högt på agendan lyfts också den samiska erfarenheten att berövas sitt språk "såväl kulturellt som språkligt", vilket belyses utifrån igenkänning i de nyanländas erfarenheter. Strax innan konferensen utlyses, aktualiseras också rasismens utbredning, vilka som räknas som "svenska barn" i public service eller i allmänt språkbruk. I NIGA förs samtal hur vi kan hjälpas åt att stärka varandra i församlingslivet för att skapa mångfald i representation runt alla församlingsbor. Återkommande är frågan hur vi kan börja prata om det positiva som skedde med kraft av civilsamhällets kunskap och gedigna erfarenhet under de år då många människor var på flykt (2014-ff).

Återspeglat i programmet

- Ärkebiskop Antje Jackelén inleder konferensen och samtalar med författaren Linneá Axelsson, Augustsprisad för sin skildring av sin samiska släkts erfarenhet författad i eposet Aednan. Samtalet förs kring Språkets betydelse. Aktuellt för året är att ärkebiskopen på Kyrkomötets uppdrag vid gudstjänsten den 24 november 2021 kommer att framföra Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket.

Resultat Konferens 2021

Konferensen 2021 samlar deltagare från 15 pastorat, två lokala föreningar samt representanter för två stiftskanslier. 40 deltagare är på plats i Hudiksvall och 14 deltar digitalt/via teams.

Ett annat centrum Konferens Söderköping 2022

Vem säger ni att jag är?

Verksamhetsåret 2022 inleds med NIGA-möte där vikten av att fortsatt kunna mötas till konferens betonas. Fokus behöver behållas på integration och den internationella blicken behöver stärkas, särskilt då människovärdet allt tydligare i samtiden behöver värnas. Erfarenheten i nätverkets församlingar är stor, inte minst utifrån ekonomiska klyftor, kommuners förhållningssätt till social dumpning, kriminell trafficking och rakt igenom alltsammans konsekvenserna främst för kvinnor och barn. Nätverkets gemenskap är sätt att värna församlingarnas engagemang och att stärka det som är sunt och gott i en pågående värderingsförskjutning som inte längre självklart värnar de mänskliga rättigheterna.

Högaktuella frågor som lyfts i NIGA under våren 2022 är huruvida kyrkan är administrativ och teologisk samtidigt, hur vi i våra olika församlingar kan prioritera att kunna vara kyrka där vi är, samtidigt som lokalplaner och system ska uppdateras.

Omvärld genom NIGA

I februari månad kommer besked om invasionen av Ukraina samt uppmaningen till Svenska kyrkans församlingar att tänka beredskap och reflektera över eventuell krigsberedskap. Samtal förs i NIGA om respektive församlings erfarenhet av människor på flykt från Ukraina. Tydligt är att senare under våren har enbart enstaka flyktingar kommit. Det kan komma att förändras. Människor på flykt bör dock vara ett genomgående tema i nätverkets arbete samt under kommande konferens. Viktigt är att samtalet fortsätter kring varför människor är på flykt, med dess olika orsaker framöver. Nätverkets möjlighet är att stimulera till att prata teologi tillsammans utan att alla i församlingarna behöver vara experter utan känner att man är kyrka tillsammans. Ömhet, omsorg, vetskapen att det finns delar i vår kyrka där det ser olika ut är fortsatt en viktig fråga för Svenska kyrkan.

Återspeglat i konferens 2022

Bruk eller samhälle, småstad eller landsbygd...

I Europa räknar man med (i fredstid) att den största motsättningen vi har att ta itu med är polariseringen mellan stad och land, skillnaden mellan det urbana och det rurala. I Sverige kan vi nästan inte stava till rural. Och ändå är det här vi bor, de flesta av oss. 18% bor i våra tre storstäder. 82% av oss gör det inte. De rurala förutsättningarna ser olika ut, landsbygden är inte enad. Landsbygderna är av många slag. Precis som våra församlingar. Det är det här som gör att vi är kyrka på olika sätt över landet. Men vad säger vi om varandra? Vad sägs om dem som bor här sedan länge och dem som nyss flyttat hit?

Resultat Konferens 2022

Vid verksamhetsberättelsens tillkomst pågår rekryteringen av konferensdeltagare. Dock framgår anmälningssläget som anmärkningsvärt svårt. Många uttrycker glädje över kvalificerat och bra program men svarar att de tidsmässigt inte har möjligt att delta men önskar få återkomma ett annat år. Av de deltagande har flera anmält att de enbart kommer att kunna delta vid spridda delar av programmet på grund av andra åtaganden.

Uppdrag

Ett annat centrum på Landsbygdsriksdagen

Landsbygdsriksdagen, arrangerad av Hela Sverige ska leva, äger rum i Jönköping, maj 2022. Tydligt är att Svenska kyrkan ej är en självklar samverkanspartner lokalt på plats. Samt att Hela Sverige ska leva saknar adekvat representation från hela Sverige vad gäller mångfald.

Från nätverket deltar Sandra Dewerud, NIGA och Sara Hillert, samordnare, som tar del av föredrag, utbyten och landsbygdsdebatt. Det svenska missnöjet, forskarrapport av Johanna Lindell och Lisa Pelling presenteras under seminarietid vilket inspirerar till inbjudan av Lisa Pelling till nätverkets förestående konferens.

Ett annat centrum vid Landsbygdsnätverket

Nätverket Ett annat centrum ges möjlighet att stående representera Svenska kyrkan i Landsbygdsnätverkets referensgrupp för nyanländas inkludering/Jordbruksverket. Under tidigare verksamhetsår har kallelser till utsedda NIGA-representanten Åke Lundgren, fallerat. NIGA fick uppdraget att följa upp uppdraget inför verksamhetsåret 2022.

Åke Lundgren åtog sig att medverka ytterligare vid aktuell kallelse från Jordbruksverket. Vid överlämningen av uppdraget uttrycktes stor tveksamhet över Svenska kyrkans funktion i Landsbygdsnätverket, och vid skifte av ny representant från NIGA har kontakten fallerat återigen och kallelsen uteblivit.

Ett pågående åtagande för NIGA att följa upp.

Nätverket Ett annat centrum på SKUI

Den viktiga frågan som nätverket kunde lyfta under föregående verksamhetsår 2021, och som fick stort gehör vid nätverkets arrangemang av webinarier ”Gud kallar. Vad svarar Svenska kyrkan?” har

fått sin fortsättning i att SKUI 2022 genomför en pilotutbildning. Denna utbildning ska utvärderas enligt besked från rektor Kenneth Nordgren för SKUI. Oron för den utdragna tidsåtgången uttrycks vid samtal i NIGA utifrån citatet: ”Utvärdera ni medan vi blöder!”. Samtal förs samtidigt i NIGA om vikten att erbjuda byte av traditionsmiljö, som i sig är av högt värde för de olika delarna av landet. Just för att bredda blicken och kunskap om mångfald och olikheter i traditioner; Vad betyder det att vara församling just här och just nu?

I november inbjuds nätverket Ett annat centrum till undervisande pass för samtliga yrkesutbildningar på pilotutbildningen. Samordnare och Christer Jonasson-Pihl samt Sandra Dewerud (dig) och Amber Cook (dig) från NIGA medverkar. Nätverkets presentation väcker starka reaktioner och studenter med uttalad hemmahörighet på lands- och gles landsbygd upplever sig utsatta och nedvärderade i samordnarens metod och språkbruk. Spänningen som uppstår illustrerar nätverkets aktualitet i polariserade frågor. Uppföljning sker av samtalet utifrån besök på SKUI 2022-11-08.

Uppdrag inför verksamhetsåret 2023

- Europakonferens Churches in rural areas

Nätverket har möjlighet att representera Svenska kyrkan vid den Europakonferens för kyrkor på landsbygden i norra Europa som hålls vartannat år. Ett ”save the date” har inkommit till nätverket för stundande konferens 2023. Denna den tredje konferensen arrangeras av Evangelisch-Lutherische Kirche in Deutschland och Folkekirken, Danmark 11-13 oktober 2023 i Breklum, Tyskland;

”The countryside as a resource? What do the people in countryside need? And how can we do ourselves as churches more attractive in rural areas? Excursions to different local projects will be part of the conference. The churches in rural areas have: human resources, economical resources, cultural resources, resources due to a lot of buildings, resources to be inclusive, to a lot more....”.

Behovet av finansiering för nätverkets deltagande framöver aktualiseras härmed.

- Gemensamma strategier inom Svenska kyrkan?

Under verksamhetsåret 2022 har den taktiska gruppen för Svenska kyrkan bjudit in nätverket Ett annat centrum till två samtal, angående framtida behov och nuvarande erfarenheter. Detta tillsammans med andra befintliga nätverk såsom t ex FBHO och Skapa plats för mig/S:t Mary och Programmet för Social Hållbarhet Fokus Tillit och Demokrati. Allt för att söka synergieffekter och strategiskt tänkande kring finansiering och framtida eventuella stödinsatser inom Svenska kyrkan. Arbetsgruppen NIGA jämte samordnare har ingått i samtalen. Minnesanteckningar finns men inget ytterligare strategiskt svar har inkommit. Ett halvdagsseminarium tillsammans med Centrum för mångvetenskaplig forskning om religion och samhälle (CRS) förbereds att hållas i januari 2023. En genomlysning kommer att ske för att med ett forskningsbaserat perspektiv kunna:

- lyfta frågorna om arbetet för social hållbarhet som ett uttryck för kyrkans diakoni
- bidra till förståelsen av de nämnda initiativens betydelse och potential för Svenska kyrkan
- samt ge viktiga bidrag till diskussionen om hur Svenska kyrkan i stort ska kunna härbärgera, stötta, utveckla och utvecklas genom nya samverkansformer.

Nätverken ombeds då presentera sina erfarenheter och behov.

Slutsats 2022

Verksamhetsåret 2022 inleddes i februari månad med fria restriktioner utifrån pandemin. Dock följde tätt inpå besked om invasionen av Ukraina. Därmed utgick ombedd beredskap hos församlingar i Svenska kyrkan att medverka till flyktingmottagande utifrån massflyktsdirektivet. Särskilda instruktioner och uppmaning till samverkan med civilsamhället proklamerades. I ett ovisst läge inför

omfattningen som förestod församlingar generellt, avsåg NIGA tanken på att arrangera särskilda tematiska webinarier. NIGA valde att detta år fokusera på kommande konferens till hösten samt notera lägesbeskrivningar genom minnesanteckningar*. (Se exempel nedan)

Utifrån omvärld och reaktioner på hemmaplan har oro genomgående uttryckts i NIGA vad gäller den polarisering som på alla sätt fortsatt accentuerats under verksamhetsåret 2022. Dels i debatt och samtalsklimat som föregått höstens riksdagsval där den språkliga normförskjutningen varit tydlig. Dels utifrån att landets olika geografiska delar och mångkulturella samhällen upplevs få ökad motsättning. Den socioekonomiska kartan bekräftar också en ökad splittring, grupper och aktörer liksom myndigheter emellan. Social dumpning från en kommun till en annan lyfts som återkommande i samtalen och får illustrera denna problematik. Församlingar har att verka såväl enande för den lokala kontexten som agerande för den enskilda.

Behovet av nätverkets fokus på integration och de lokala församlingarnas uppdaterade kunskap har bekräftats. Dock har arbetet i NIGA varit svårt att samla till pga rådande läge och pressade arbetsscheman, sjukskrivningar och vakanser. Pastoratsomläggningar har härtill länge krävt organisationsinsatser. Samtidigt har samordnarens tjänst också präglats av att Uppsala stift omprioriterar sitt arbete. Under våren utifrån att kunna stå till förfogande för strategiskt arbete utifrån konsekvenser av människor på flykt från Ukraina men också egen omorganisation.

Identitet, svaghet och styrka

Reflektionen pågår fortsatt om nätverkets svårighet att rekrytera församlingar. En viktig stående reflektion är den över självbilden hos olika församlingar och pastorat: Om man vill identifiera sig som lands- och glesbygd och om man vill gå samman i kombinationen att engagera sig för integration? Den stora och efterfrågade erfarenheten hos aktiva församlingar i nätverket i arbetet för att vara kyrka i god samverkan och för ett gott integrerat samhälle, är dock en prioriterad uppgift för nätverket att fortsätta lyfta. Likaså medvetenheten om att lands- och glesbygd enligt Jordbruksverkets definition med hänsyn tagen till EUs kriterier, utgörs av alla kommuner som inte har en tätort med mer än 25 000 invånare. Ett avgörande kriterium i samverkan utifrån internationella perspektiv och framtida hållbarhet. Den senaste regeringsförklaringen, baserad på Tidö-avtalet genererar att frågor ur församlingarnas diakonala ansvar börjar ställas. Dock har nätverket inte vunnit gehör ännu för att vara en resurs just utifrån uppkomna frågeställningar och reflektion.

Framtida behov

Genom arbetsgruppen NIGA framkommer återkommande vikten av att kunna gå samman och dela erfarenheter just utifrån de två komponenterna landsbygd och integration, dvs ur ett annat perspektiv än storstadens.

Betydelsen av en deltidstjänst som samordnare för nätverket som kan bevaka frågorna och svara an på möjligheter och frågeställningar ställda till nätverket, framgår utifrån församlingarnas gemensamma intresse och starkt begränsade resurser. Likaså tid för samordnare att göra förankringsarbete och ta uppsökande kontakter.

De medel som stått nätverket till förfogande under de senaste åren, behöver nu hitta en ny och en strategisk kommunikativ insats för nätverket.

*Tidsskildring våren 2022

Minnesanteckningar NIGA, april månad:

Dannemorabygdens församling

- Kommunen förbereder sig för mottagande av flyktingar från Ukraina med placering i Östhammar. 300 platser. Medvetenhet finns om generell utsatthet och erfarenhet från krig och därmed möjliga trauman. Endast några enstaka flyktingar har kommit till kommunen, dags datum, men ännu inga genom migrationsverkets försorg.

Församlingen jobbar med kris och beredskapsplaner, medvetna om Forsmark inom räckhåll. Av värde såväl av elförsörjning som utgörande ett intressant mål. I kyrkan finns rustat med sidoaltare och bön för Ukraina, ps 31, ”ömhetens moder”. Världen fortsätter vara i krig, svårigheter förvärras för många olika människor och länder, svälten blir värre. Församlingen tänker orättvisa och krig som ett engagemang genomgående för alla folk och länder.

Exempel finns på människor som gjort namnbyte pga utsattheten i att bära ett ryskt efternamn gentemot ett svenskt. Församlingen fortsätter prata om integration, och ber för världen inklusive Ukraina.

Söderköping S:t Annas församling

Ingen större inverkan än med flyktingar från Ukraina men privata initiativ till boenden finns. Kommun och kyrka är i beredskap, krigsplaceringar går igenom. Situationen utifrån Ukraina lägger sordin över allt. Annars fortsätter det mesta som vanligt. Dock, med vetskapen om att det snabbt kan förändras.

Hudiksvallsbygdens församling

Bra samarbete med Rädda Barnen. Flera registrerade ek har funnit sedan 2012, dvs kom för 10 år sen, men har strandat i möjlig process.

Bra samarbete har också skett i möte med den rädsla som har spridit sig, utifrån tanken att församlingen har en dold agenda för att göra alla till kristna, som kommer till mötesplatser som Svk arrangerar. Med hjälp av en kontakt som själv talar farsi, dari, svenska och engelska och som själv tidigare lärde sig svenska i kyrkans arrangemang och som gjort en fantastisk insats genom att berätta sin egen berättelse, kommer folk återigen och möter varandra! 10 pensionerade lärare känner sig trygga i rollen att hjälpa till med läxor och prata svenska med nyanlända.

Bra samarbete finns också med kommunen. Beredskap finns att ta emot ukrainska flyktingar, cirka 300 platser, genom 160 bostäder för personligt bruk. Endast 37 personer har anlänt, genom eget boende och ryska liksom ukrainska vänner. Många diskussioner finns, för och nackdelar. Ett second hand förråd finns också, men ingen anstormning av behov än så länge. Bönen sker i alla kyrkor. Om fler förflyttas från södra Sverige finns en beredskap inom skolvärlden/af/SFI.

Norråla Trönö församling

En ukrainsk familj har anlänt till församlingen, på privat initiativ och skolan är igång. Många är engagerade i de diakonala grupperna, också i beredskap att kunna stötta. Annars fortsätter församlingslivet ganska som vanligt. Kollekt tas upp till Ukraina.

Berättelser (inte specifikt inom församlingen) möter också om läget i trafficking, hur kan vi bli konstruktiva utifrån det?

Rekommenderar ett bra föredrag av Per Enerud om den ryska kyrkans apokalyptiska tolkning av nuläget. Enligt den ryska kyrkan utgör vi fiende. Hur kan vi hantera och bemöta en sådan tolkning?